

O'QITUVCHILARNING KASBIY RIVOJLANISHI: TALIS NATIJARINING TA'LIM SIFATIGA TA'SIRI

Atoyeva Maysara Shavkatovna

Buxoro innovatsiyalar universiteti II bosqich magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada TALIS (Teaching and Learning International Survey) tadqiqotlari asosida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi va uning ta'lim sifatiga ta'siri o'rganiladi. O'qituvchilarning doimiy kasbiy rivojlanishi ta'lim jarayonining uzluksiz takomillashuvini ta'minlaydi. Maqolada xalqaro tadqiqot natijalari tahlil qilinib, pedagoglarning malaka oshirish jarayoni, kasbiy rivojlanishning ta'lim sifatiga ta'siri va uni yanada takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: TALIS, o'qituvchilar, kasbiy rivojlanish, malaka oshirish, ta'lim sifati, pedagogika, xalqaro tadqiqotlar.

Kirish. Ta'lim sifati o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga bevosita bog'liq. Pedagoglarning bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishi, zamonaviy o'qitish uslublarini o'zlashtirishi va amaliyotga tatbiq etishi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Shu jihatdan TALIS xalqaro tadqiqoti butun dunyo bo'ylab o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish jarayoni va uning ta'lim sifatiga ta'sirini o'rganishga yo'naltirilgan muhim manba hisoblanadi.

Maqolaning asosiy maqsadi TALIS tadqiqotlari natijalari asosida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish jarayonini o'rganish va uning ta'lim sifatiga ta'sirini tahlil qilishdir. Shuningdek, maqolada o'qituvchilar uchun samarali kasbiy rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi bugungi kunda ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu jarayon uzluksiz bo'lib, pedagoglarning o'z bilim va ko'nikmalarini zamonaviy talablarga mos ravishda yangilashga yo'naltirilgan. TALIS tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, yuqori malakali o'qituvchilarni tayyorlash va ularning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash ta'lim sifatining oshishiga sezilarli darajada ta'sir qiladi.

TALIS natijalariga ko'ra, o'qituvchilar doimiy ravishda kasbiy rivojlanish kurslarida ishtirok etishlari zarur. Ushbu kurslar o'qitish metodikalarini takomillashtirish, pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy qilishga yordam beradi. Bundan tashqari, kasbiy rivojlanish o'qituvchilarning o'z kasbiga bo'lgan munosabatini o'zgartiradi, ularning motivatsiyasini oshiradi va o'quv jarayoniga ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

TALIS tadqiqotlari natijalari ko'rsatadiki, kasbiy rivojlanish dasturlarining samaradorligi o'qituvchilarning ularga erishish imkoniyatlari bilan bog'liq. Aksariyat mamlakatlarda pedagoglar kasbiy rivojlanish kurslarida ishtirok etishga tayyor bo'lsalar-

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

da, bunday imkoniyatlar har doim ham yetarli emas. Ba'zi hollarda o'qituvchilar malaka oshirishga mablag' yetishmovchiligi, vaqt cheklovlari va boshqa muammolar tufayli qatnasholmaydi.

Kasbiy rivojlanish jarayonida maktab rahbariyatining roli ham muhim. Maktab rahbarlari o'qituvchilarning malaka oshirishlariga sharoit yaratishlari va ularning kasbiy rivojlanishini rag'batlantirishlari lozim. Xalqaro tajribaga ko'ra, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun davlat dasturlarini yaratish, maxsus grantlar ajratish va mentorlik tizimini joriy etish katta ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayoniga jadal kirib kelayotgan bir paytda onlayn ta'lim platformalaridan foydalanish ham muhimdir. O'qituvchilar masofaviy o'qitish dasturlari, vebinarlar va onlayn kurslar orqali o'z malakalarini oshirish imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. Bu ularning yangi bilimlarni tez va qulay usulda o'zlashtirishlariga yordam beradi.

Kasbiy rivojlanish ta'lim sifati bilan bevosita bog'liq bo'lib, malakali o'qituvchilarning o'quvchilarga bo'lgan ta'siri ham yuqori bo'ladi. Yuqori malakali pedagoglar o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etib, ularning yutuqlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadilar. Shu boisdan, kasbiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash nafaqat o'qituvchilar uchun, balki butun ta'lim tizimi uchun muhimdir.

TALIS tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning doimiy kasbiy rivojlanishi uchun davlat siyosati muhim rol o'ynaydi. Ayrim mamlakatlarda kasbiy rivojlanish dasturlari davlat tomonidan moliyalashtiriladi, boshqalarda esa bu jarayon shaxsiy tashabbusga bog'liq. Samarali natijalarga erishish uchun har ikki yondashuv uyg'unlashtirilishi lozim.

O'zbekistonda o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash bo'yicha bir qator dasturlar amalga oshirilmoqda. Xususan, pedagoglar uchun doimiy malaka oshirish kurslari, tajriba almashish dasturlari va xalqaro hamkorlik loyihalari tashkil etilgan. Biroq, ushbu tizimni yanada takomillashtirish, xalqaro tajribalarni kengroq joriy etish va zamonaviy o'qitish texnologiyalaridan kengroq foydalanish talab etiladi.

Xulosa. O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan muhim omil hisoblanadi. TALIS tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilar malakasini oshirish tizimi qanchalik rivojlangan bo'lsa, ta'lim sifati ham shunchalik yuqori bo'ladi. Ushbu jarayonda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, maktab rahbariyatining yordami va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhim rol o'ynaydi.

Kelajakda o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish dasturlarini yanada kengaytirish, xalqaro tajribalardan foydalanish va pedagoglarning innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirishiga ko'mak berish orqali ta'lim sifatini oshirishga erishish mumkin.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. OECD. (2018). TALIS 2018 Results. Paris: OECD Publishing.
2. Darling-Hammond, L. (2017). The flat world and education. New York: Teachers College Press.
3. Barber, M., & Mourshed, M. (2007). How the world's best-performing school systems come out on top. McKinsey & Company.
4. Fullan, M. (2011). Change Leader: Learning to Do What Matters Most. Jossey-Bass.
5. Hattie, J. (2009). Visible Learning. Routledge.
6. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi ma'lumotlari.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-martdagi "Ta'lim sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni.

